

Діти та молоді люди, які перебувають під опікою

Дізнайся про свої права!

БУДУЮЧИ ЄВРОПУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА РАЗОМ ІЗ НИМИ

SOS CHILDREN'S
VILLAGES
INTERNATIONAL

COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

Діти та молоді люди, які перебувають під опікою

Дізнайся про свої права!

БУДУЮЧИ ЄВРОПУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА РАЗОМ ІЗ НИМИ

www.coe.int/children

Рада Європи

Цей буклет надруковано за люб'язної підтримки уряду Фінляндії

Графіка та дизайн: The Big Family

Малюнки: Мелінда Жульєнн (Melinda Julienne) / ©Рада Європи

© Рада Європи, листопад 2009

Надруковано у Франції

Рада Європи

F-67075 Strasbourg Cedex

Зміст

	Вступ 5
	1. Етап визначення рішення <i>Як користуватися своїми правами заради визначення найкращого рішення щодо опіки</i> 13
	2. Етап опіки <i>Твоє життя в умовах альтернативної опіки</i> 19
	3. Вихід з-під опіки <i>Що далі?</i> 27
	4. Говори! <i>Використай своє право на участь</i> 31
	Словничок <i>Що ж це насправді означає?</i> 35
	Дізнайся більше та бери участь! 39

ВСТУП

Про що ця брошура?

З тобою поділяться своїми історіями три молоді людини - історіями власними та інших дітей або молодих людей, які перебувають під опікою. Це дозволить тобі краще зрозуміти як діє альтернативна опіка, які у тебе - молоді людини, яка перебуває під опікою - є права та чи дотримуються вони. Наводяться також кілька конкретних прикладів тих проблем, які виникають у процесі опіки, для того, щоб допомогти тобі приймати рішення та поліпшити спілкування зі своїми опікунами та соціальними працівниками. Знання своїх прав і того, у чому вони полягають у повсякденному житті, допоможе тобі висловлювати свою думку і брати активну участь у процесі опіки над собою.¹

Що таке альтернативна опіка?

Всі діти потребують того, щоб зростати із турботливими дорослими². У Європі багато дітей та молодих людей, які не мають можливості жити разом із своїми батьками. Інколи це пов'язано із труднощами, яких зазнає рідна родина дитини, та які не дозволяють забезпечити належний догляд за дитиною. Інколи це відбувається через те, що батьки дитини померли. Коли батьки не можуть забезпечити необхідний догляд, їх дітей можуть влаштувати у прийомну родину, і тоді інші дорослі будуть турбуватися про дітей. Це називається «альтернативна опіка». Існують різні форми альтернативної опіки. Діти та молоді люди можуть проживати разом із родичами, у невеликих чи більших закладах, у дитячих будинках сімейного типу, прийомних родинах. Усі ці варіанти є альтернативою батьківській турботі. Саме тому вони називаються «альтернативна опіка».

Словничок сторінка 35 Що ж це дійсно означає?

¹ У примітках до цієї брошури наведені посилання на окремі статті Конвенції ООН про права дитини і надаються їх тлумачення у доступній формі.

² Стаття 9 (Конвенція ООН про права дитини (КООНПД)) стосується твого права на проживання разом із своїми батьками, якщо вони не чинять на тебе негативного впливу.

Петер, Реналдас та Ралука живуть у різних країнах Європи та перебувають під альтернативною опікою. Якось вони зустрілися на міжнародному семінарі для молодих людей із досвідом проживання під альтернативною опікою у різних країнах Європи.

Альтернативна опіка може тривати від кількох днів до багатьох років, доки дитина не досягне повноліття, не завершить навчання або доки ситуація в її рідній родині виправиться. Коли дітей всиновлюють, вони стають синами чи доньками своїх прийомних батьків, тому це вже не можна назвати альтернативною опікою.

Не так давно дітей, які потребували альтернативної опіки, зазвичай направляли до великих закладів, де разом могли проживати понад 300 дітей, і дуже часто у незадовільних умовах. Проте сьогодні така форма опіки вже не визнається такою, що задовольняє потреби дітей, і у країнах Європи такі заклади почали закривати. Наразі перевага віддається іншим формам альтернативної опіки, у яких невеликі групи дітей проживають в оточенні, наближеному до сімейного та, якщо це якнайкраще відповідає інтересам дитини, разом зі своїми рідними братами та сестрами. .

Діти та молоді люди, які проживають під альтернативною опікою, мають ті самі права, що і діти, які живуть у рідних родинях. За дотримання та захист цих прав відповідають уряди країн та відповідні організації.³

Але що ж це за права? І як вони впливають на повсякденне життя дітей?

Словничок сторінка 35

³ Стаття 2 (КООНПД) передбачає відповідальність уряду за забезпечення усіх твоїх прав.

Конвенція Об'єднаних Націй про права дитини

Всі діти та молоді люди у віці до 18 років мають права, які захищає Організація Об'єднаних Націй (ООН). Ти можеш ознайомитися із цим документом, який так і називається

- Конвенція ООН про права дитини (КОООНПД).
Це міжнародна угода між країнами, яка була

прийнята у 1989 році. Її визнали всі країни Європи і більшість країн світу.

А це означає, що країни домовилися про те, що необхідно інформувати про ці права і дотримуватися кожного з них.

Стаття 20

Якщо дитина не може жити у сімейному оточенні, то вона має право на особливий захист і допомогу, що надається державою.

Керівні принципи ООН

Існує документ, який так і називається "Керівні принципи ООН з альтернативного догляду за дітьми".

Ці керівні принципи визначають права дітей та молодих людей, що перебувають під альтернативною опікою.

У цьому документі також йдеться про те, що повинні чинити державні органи влади для того, аби не допустити вилучення дітей з їх рідних родин. Ці керівні принципи були розроблені державними органами влади, закладами, організаціями та самими дітьми і молодими людьми. На відміну від Конвенції ООН про права дитини ці принципи не є юридичним зобов'язанням та не мають статусу закону. Але після їх прийняття Генеральною Асамблеєю ООН вони допоможуть урядам поліпшити альтернативну опіку для всіх дітей та молодих людей.

Рекомендація Ради Європи про права дітей, які перебувають у закладах опіки

Ця Рекомендація Ради Європи заохочує уряди країн Європи гарантувати надання якісного догляду за дітьми, які потребують перебування у закладах опіки. Рекомендація встановлює ряд особливих прав дітей, які перебувають у закладах опіки, а також стандарти, що визначають: як саме ці права мають дотримуватись.

Організація «СОС Дитячі Містечка» разом із Міжнародною організацією патронатного виховання (IFCO) та Міжнародною федерацією освітянських товариств (FICE) розробили стандарти для роботи організацій та людей, які здійснюють опіку опікою над дітьми. Діти і молоді люди з 32-х країн, які мають досвід перебування під опікою, зробили свій внесок в цей проект для того, щоб він був корисним і для опікунів, і для молодих людей. У червні 2007 року молоді люди представили Стандарти «Якість для благополуччя дітей» (www.quality4children.info) Європейському Парламенту та звернулися із проханням, щоб уряди використовували їх для покращення альтернативної опіки.

Послухай наші історії та історії наших друзів! Ти багато дізнаєшся про свої права та альтернативну опіку!

Де б ти не жив і ким би ти не був - у вас у всіх однакові права. І ти повинен отримати всю необхідну підтримку, щоб реалізувати ці права якнайповніше.

Питання, що постають

Дізнайся, як зв'язатись із соціальним працівником

Під час процесу визначення рішення у тебе, можливо, виникне багато запитань і багато зустрічей з незнайомими людьми. Важливо, щоб ти знав, із ким налагодити зв'язок і як контактувати з ними, коли в тебе виникають запитання.

Прізвище твого соціального працівника:

.....

Номер телефону твого соціального працівника:

.....

Зустрінься зі своїм соціальним працівником і обговори такі питання:

▲ Як часто на твою думку твій соціальний працівник має зв'язуватися із тобою під час процесу визначення рішення?

.....

▲ Скільки часу він (вона) будуть приділяти особисто тобі?

.....

▲ Як швидко вони, на твою думку, мають передзвонювати тобі?

.....

▲ Із ким тобі треба контактувати, якщо ти не можеш зв'язатись зі своїм соціальним працівником, а в тебе є щось термінове для обговорення?

.....

Прізвище особи, яка заміняє твого соціального працівника:

.....

▲ Номер телефону:

.....

Яке прізвище начальника твого соціального працівника, до якого можна звернутися, якщо в тебе виникнуть проблеми із твоїм соціальним працівником?

.....

▲ Прізвище:

.....

▲ Номер телефону:

.....

Разом ми визначимо найкраще рішення для Петера

1.

Етап визначення рішення

Як користуватися своїми правами заради визначення найкращого рішення щодо опіки

Сімейне оточення є найкращим для зростання дитини і молоді людини.⁴ Державні органи повинні робити все можливе задля того, щоб ти зростав у своїй родині. Це передбачає надання допомоги твоїм батькам, дідусям і бабусям, тіткам і дядькам, старшим братам і сестрам для того, щоб вони якнайкраще доглядали тебе. Проте інколи може виникнути потреба твого відокремлення від родини заради твого благополуччя. У такому випадку ти можеш бути влаштований під альтернативну опіку на короткий або довший період. У цьому розділі описані твої права у випадку необхідності приймати рішення про опіку, протягом так званого «етапу визначення рішення».

Коли твоя родина потребує допомоги

Коли у твоїй рідній родині виникає стільки проблем, що вона не може забезпечити належного догляду за тобою, ти і твоя родина маєте право просити про допомогу і отримувати її від соціальних служб у справах дітей. Від цього моменту всі рішення, які приймаються, повинні відповідати на запитання: як буде найкраще вчинити для твого благополуччя та особистого розвитку?

Словничок сторінка 35

⁴ Стаття 9 (КООНПД) присвячена твоєму праву жити разом зі своїми батьками (або кимось із батьків), якщо тільки вони не чинять на тебе негативного впливу.

Хто і як приймає рішення про те, чи потребуєш ти альтернативної опіки?

Головне завдання органів місцевої влади - допомогти твоїй родині подолати труднощі і попередити розлучення.⁵ Проте, якщо ти не отримуєш потрібного догляду, і якщо перебування в родині ставить під загрозу твоє зростання і розвиток, тоді необхідно приймати рішення про те, чи потребуєш ти альтернативної опіки. Рішення про влаштування дитини під опіку не таке вже й легке, і кожен залучений до його визначення, повинен співпрацювати з іншими та дуже уважно вислуховувати різні думки. Твої побажання та потреби - найголовніший пріоритет.

⁵ У статті 18 (КООНПД) йдеться про твої права на те, щоби тебе виховували твої батьки, і що твої батьки мають отримувати відповідну допомогу по догляду за тобою. У статті 26 Конвенції йдеться про твоє право отримувати допомогу від держави, якщо твоя родина потребує цього через фінансову неспроможність.

Як варіанти альтернативної опіки можуть відповідати твоїм потребам і побажанням?

Твої життєві обставини і потреби є унікальними (і задовольнити їх не завжди так просто і легко як потреби Патріка). Необхідно поважати твою особистість для того, щоб ти міг максимально розкрити свій потенціал. Наприклад, режим альтернативної опіки повинен бути якомога ближчим до твого звичного життєвого устрою, аби ти міг ходити до тієї ж школи і підтримувати стосунки зі своїми друзями. Твої релігійні переконання та культура також мають поважатись.⁶ Для дітей і молодих людей із особливими потребами (обмеженими фізичними можливостями, психологічними проблемами, порушеннями поведінки або проблемами зі здоров'ям) мають враховані їх найкращі інтереси.

⁶ У статті 14 (КООНПД) йдеться про твоє право на те, щоб думати і вірити так, як ти хочеш, а також сповідувати свою релігію за умови, якщо ти не заважаєш іншим реалізовувати їх права. У статті 30 Конвенції йдеться про твоє право сповідувати свої культурні принципи, свою релігію, а також користуватися рідною мовою.

Чи можеш ти висловлювати свою думку при обранні різних форм влаштування?

Так! Усі діти та молоді люди мають право брати участь⁷ у рішеннях, що їх стосуються. На кожному етапі процесу визначення рішення твоя думка має бути врахована при обранні форми влаштування для тебе. Ти маєш право на те, щоб бути належним чином і своєчасно проінформованим про свої права та можливий вибі.⁸ Уся інформація, яка тобі надається, має бути зрозумілою для тебе, а якщо це не так - хтось повинен тобі її розтлумачити.

Чи можеш ти бути влаштований під альтернативну опіку разом із своїми рідними братами та сестрами?

Коли в родині виникають проблеми, це позначається на усіх дітях. Рішення мають бути знайдені для кожного з них; при чому не лише як окремих особистостей, але й як братів та сестер. Допоки ти перебуваєш під альтернативною опікою, ти і твої брати і сестри повинні залишатися разом, якщо це добре для вас.

⁷ У Статті 12 (КООНПД) передбачене право на висловлення тобою думки стосовно рішень дорослих, що приймаються стосовно тебе, і яку вони повинні враховувати.

⁸ У Статті 17 (КООНПД) йдеться про твоє право на отримання інформації, яка є важливою для твого здоров'я і добробуту. У Статті 42 зазначено, що державні органи повинні забезпечити отримання тобою знань про свої права. Дорослі також повинні знати про твої права та допомагати тобі про них дізнатися.

Однак, приймаючи рішення про те чи влаштовувати братів та сестер разом, треба відповісти на такі запитання:

- У чому найкращий інтерес кожного з братів та сестер?
- Яка думка кожної дитини або молодої людини, яких стосується рішення?

Якщо тебе не влаштовують разом із братами та сестрами, ти завжди повинен мати можливість підтримувати із ними стосунки, якщо це тільки не шкодить тобі.

Тебе влаштовують під альтернативну опіку. Що ж відбувається зараз?

Після того, як форма альтернативної опіки була узгоджена, починається перехідний період, який має бути дуже ретельно підготовлений. Ти повинен отримати всю необхідну підтримку від своїх майбутніх опікунів та свого соціального працівника. Вони мають заздалегідь інформувати тебе про кожний етап цього періоду. Твоя родина має брати участь, де тільки можливо.

Чи готовий ти до зустрічі

Як до неї готуватися

Під час зустрічей тобі треба розказати про свої потреби, побажання, висловити свої ідеї і бути готовим задати запитання щодо опіки по тих пунктах, які тобі незрозумілі. Найкраще готуватися таким чином: знайти час для складання списку своїх цілей і подумати, хто міг би допомогти тобі в їх досягненні. Використовуй питання та вільне місце нижче для додаткових нотаток, коли зустрічатимешся зі своїм соціальним працівником або з групою, що планує опіку.

Які твої особисті цілі на цей рік? (Твої цілі можуть включати ті зміни, до яких ти прагнеш, про що хочеш дізнатись або чого досягти в цьому році тощо.)

.....
.....

Які справи чи речі тобі не подобаються?

.....
.....

Які твої думки про те, як індивідуальний план опіки міг би задовольнити твої потреби?

.....
.....

Спитай свого опікуна або соціального працівника, коли відбудуться наступні дві зустрічі і хто братиме у них участь.

.....
.....
.....
.....

Чи існує план твого розвитку впродовж альтернативної опіки?

Кожна дитина і молода людина обов'язково повинна мати власний індивідуальний план опіки. Твій план опіки час від часу має уточнюватися і переглядатися⁹ групою соціальних працівників і психологів разом із тобою, твоїми опікунами та твоєю рідною родиною.

Він охоплює увесь період опіки: від моменту рішення про альтернативну опіку і до часу підготовки до виходу з-під неї. Він може навіть бути подовжений на період після завершення опіки. У цьому плані передбачено те, у чому в тебе буде потреба, як забезпечити задоволення цих потреб і хто відповідальний за це.

Він віддзеркалює ображає будь-які зміни твоєї ситуації та стану твоєї родини. Зустрічі для перегляду твого індивідуального плану опіки мають відбуватися приблизно двічі на рік.

Словничок сторінка 35

⁹ У статті 25 (КООНПД) йдеться про твоє право на регулярний перегляд умов опіки, для того, щоб переконатися в тому, що прийняте рішення все ще є дійсно найкращим для тебе.

Незважаючи на те, коротким чи довгим є строк твого перебування під опікою, важливо, щоб ти відчував безпеку і повагу до себе. У цьому розділі описані твої права під час перебування під опікою.

Що ти повинен знати про своїх опікунів?

Твої опікуни - чи прийомні батьки/батьки-вихователі, чи мати/батьки з родин «СОС Дитячого Містечка», або ж вихователі у закладі опіки - дуже важливі для тебе. Твої стосунки з ними мають бути стабільними і базуватися на порозумінні та взаємоповазі. Опікуни мають приділяти тобі особисту увагу і допомагати тобі якнайкраще розкрити власні здібності. Опікуни мають бути ретельно підібрані і підготовлені для належної опіки. Вони повинні мати гарні умови для роботи, а державні та недержавні установи опіки повинні допомагати їм у виконанні цих обов'язків.

А як тобі, Реналдасе, легко було влаштуватися під опіку?

Петер - ти справжній нишпорка, завжди вірний своєму покликанню.

У мене чудова прийомна родина. Але були проблеми зі школою. Спочатку мені треба було ходити в єдину школу, яка була в місті, куди я міг дістатися на інвалідному візочку. І це було дуже далеко від того місця, де я жив. Я не відчував себе щасливим, тому що мені щодня доводилося долати далеку відстань, та й друзів в мене було обмаль.

Це дійсно важко.

Школу по сусідству зі мною було оновлено, і я отримав змогу дістатися туди на інвалідному візочку. Ви ж знаєте, пандуси та всяке спеціальне облаштування...

Але, на щастя, все змінилося, коли мені виповнилось 12.

То що ж сталося?

Так що ти знов опинився серед своїх старих друзів.

Точно. Більше того, у школі саме запровадили спеціальну програму для дітей із обмеженими можливостями. Я зміг зайнятися спортом... зокрема, атлетикою.

Я всіх вас обжену!

Так не чесно! Зачекай нас!

Яким має бути місце твоєї альтернативної опіки?

Під час твого перебування під опікою ти маєш право на хороші умови проживання. Твої опікуни потурбуються про твій комфорт, безпеку, умови для здорового проживання, освіти¹⁰ і подальшу інтеграцію в життя суспільства. Ти маєш право також на якісну медичну допомогу і регулярні обстеження. Якщо умови твого проживання не відповідають цим вимогам, то спеціальні служби у справах дітей повинні знайти рішення.

Які права є у дітей із особливими потребами?

Якщо твої можливості обмежені, то ти маєш право на опіку такої ж високої якості, як і всі інші діти і молоді люди.¹¹ Ти повинен отримувати лікування, необхідне тобі для підтримання гарного стану здоров'я. Твій опікун повинен вживати усіх необхідних заходів для того, щоб організувати безпечний доступ до місця проживання. Опікуни повинні підтримувати й заохочувати твій розвиток відповідно до твоїх здібностей і допомагати тобі знайти своє місце в суспільстві.

¹⁰ У статті 24 (КООНПД) йдеться про твоє право на отримання найбільш досконалих медичних послуг, безпечну воду для пиття, якісне харчування, чисте та безпечне середовище, а також інформацію, що допомагає тобі підтримувати своє здоров'я. Окрім цього, у статті 27 Конвенції йдеться про твоє право на харчування, одяг та безпечне житло для підтримання твого гарного фізичного і розумового стану.

¹¹ Статтю 23 (КООНПД) передбачається, що у разі якихось обмежених можливостей ти маєш право на особливий догляд та підтримку задля того, щоб ти міг жити повним і незалежним життям.

Якщо ти не влаштований зі своїми братами та сестрами, тобі завжди мають дозволяти підтримувати стосунки з ними, якщо це не шкодить тобі.

Які в тебе права на освіту під час перебування під опікою?

Під час перебування під альтернативною опікою ти маєш такі ж самі права на освіту, що і діти та молоді люди, які проживають у своїх рідних родинах.¹² Якщо ти вже навчався в школі до влаштування під опіку, ти можеш - якщо це можливо, і якщо ти сам цього бажаєш - залишатися в тій самій школі.

Після завершення школи, твій опікун та твоя опікунська організація мають допомогти тобі продовжити навчання відповідно до твоїх можливостей та інтересів. Ти повинен мати доступ до професійного навчання, освіти в університеті або освіти будь-якого іншого рівня, яка допоможе тобі знайти роботу і застосовувати свої здібності.

¹² У статті 28 (КООНПД) йдеться про твоє право на якісну освіту. Початкова освіта має бути безкоштовною, а далі тебе мають заохотити продовжувати навчання до максимального рівня.

А що ти можеш сказати про свою школу?¹³

Повідом своїх опікунів та свого соціального працівника про успішність та можливі виклики, із якими ти стикаєшся в школі. Скористайся цією вправою, щоб зібрати до купи свої думки:

Я відвітую ..... школу

і навчаюся у ..... класі.

Будь ласка, відміть те, що стосується твоєї ситуації
(можеш обрати кілька варіантів).

- Я добре навчаюся в школі
- Мені потрібна допомога, щоб не відставати у навчанні
- Мені потрібна допомога у певних предметах (зазнач їх):

.....
.....
.....

- Для мене навчання у школі є дуже складним.
- Я бажаю лишитися в тій самій школі, перебуваючи під альтернативною опікою
- Я бажаю змінити школу
- Мені однаково, до якої школи я ходжу
- Найважливіше в школі для мене - це:

.....
.....

Чи зміниться все в твоєму житті впродовж опіки?

Перебуваючи під опікою дуже важливо зберегти послідовність та стабільність. Насамперед твої опікуни мають змінюватись якнайрідше. І якщо перебуваючи під альтернативною опікою ти будеш змушений змінити місце проживання, твоє життя має змінитись якнайменше. Ти повинен зберегти можливість підтримувати хороші стосунки з людьми, що тебе оточують: викладачами, друзями, колишніми сусідами, родичами тощо.

13 © ФостерКлуб (© FosterClub) - Національна мережа для молоді, що перебуває під тимчасовою опікою (USA) 2008. Із додатковою інформацією можна ознайомитися на сайті www.fosterclub.org.

Визнач людей, які є важливими для тебе!

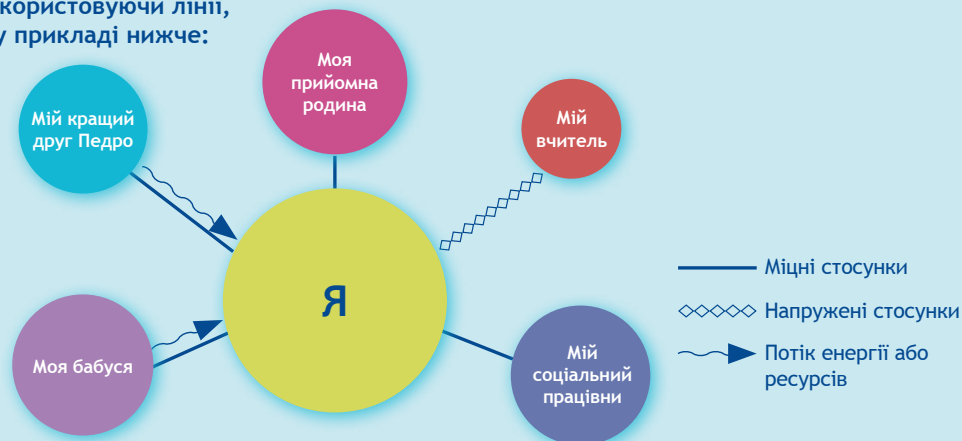
Створи свою «екомапу»!¹⁴

Склади карту тих, хто важливий для тебе у твоєму оточенні, використовуючи такий інструмент як «екомапа». Така «екомапа» визначає мережу людей навколо тебе, до якої входять члени родини, друзі, вчителі та фахівці.

Ось як вона працює:

Впиши ім'я кожної людини, яка входить до твого оточення, у кружечок. Імена тих, хто для тебе дуже важливий, розмісти у кружечках, більших за розміром, і розташуй їх ближче до твого кружечка. Імена тих, хто відіграє менш важливу роль у твоєму житті, помісти у кружечки менші за розміром і розмісти подалі від свого кола.

З'єднай кола, використовуючи лінії, як це наведено у прикладі нижче:

Додатково ти можеш скласти список людей, із якими бажаєш підтримувати стосунки, визначивши їх ставлення до тебе і ту роль, яку вони відіграють у твоєму житті. У цей список можна включити родичів, друзів, сусідів, вчителів або будь-яку іншу людину, до якої ти можеш звернутися, коли в тебе виникає проблема. Цей список ти можеш показати своєму опікунові або групі фахівців із планування опіки для того, щоб вони допомогли тобі підтримувати контакти із тими людьми, які по-справжньому важливі для тебе.

	Ім'я - стосунки	Роль, яку вони відіграють в моєму житті
Приклад:	Теммі - моя тітка	Вона вислуховує мене, коли в мене якась проблема

¹⁴ Створено на підставі публікації: - Change link Gingrich, W.J. (2008). Ecomap (template). Case Western University: Cleveland, OH, USA. Посилання в інтернеті: <http://www.gingrich.net/courses/SSWM517/ecomap.pdf>.

Розкажи своєму опікуну та соціальному працівникові про те, як ти ставишся до зустрічей зі своїми батьками!¹⁵

1. Я хотів би бачити моїх батьків/одного з батьків (відміть усе, що підходить):

- Часто
  - Іноколи
  - Ніколи
  - Якомога скоріше
  - Після того, як влаштуюся
  - Після того, як їм стане краще
  - Тільки у присутності іншого дорослого
  - Тільки з одним із батьків: (зазнач, з ким саме)
- .....
- .....

2. При плануванні відвідин моїх батьків (чи когось з них) ви повинні знати, що в моєму домі відбувається таке:

.....

.....

.....

.....

Чи втратиш ти контакт зі своєю родиною під час перебування під опікою?

Ти повинен мати можливість підтримувати стосунки зі своєю рідною родиною, включаючи братів і сестер, батьків і близьких родичів (дідуся і бабусю, тьоть, двоюрідних братів та сестер тощо), якщо тільки ці стосунки не шкодять тобі.

Соціальні служби у справах дітей повинні завжди прагнути долучити твою родину до визначення рішень про опіку. Якщо це не суперечить твоїм найкращим інтересам, ти повинен підтримувати постійні і регулярні стосунки зі своєю рідною родиною, а твоє проживання має бути якомога ближчим до того місця, де проживає рідна родина.

Але завжди пам'ятай, що саме ти вирішуєш, які саме стосунки ти хочеш підтримувати зі своєю рідною родиною і як часто ти хочеш із нею зустрічатися.

Словничок сторінка 35

¹⁵ Створено на підставі публікації "FYI: Foster Youth Involved. Entering Foster Care. The FosterClub": www.fosterclub.com/fi/les/Entering_Foster_Care_form.pdf

Як довго ти перебуватимеш під альтернативною опікою?

Твоє перебування під опікою не повинно тривати довше, ніж це необхідно, і в тебе має бути можливість повернутися до родини, як тільки-но твої батьки або інші члени твоєї родини зможуть виконувати свої батьківські обов'язки. Щоб сприяти цьому, ти маєш право на періодичну оцінку умов своєї опіки.¹⁶ Це означає, що час від часу умови твого життя і життя твоєї родини перевірятимуться, враховуючи при цьому твою думку і твої інтереси.

Соціальні служби у справах дітей мають періодично оцінювати якість опіки над тобою. І якщо вони переконані, що це тобі вже не підходить, ти маєш право на нові умови опіки.

Словничок сторінка 35

¹⁶ У статті 25 (КООНПД) йдеться про те, що якщо ти перебуваєш під альтернативною опікою, то ти маєш право на регулярну оцінку умов піклування з тим, щоб впевнитись у найкращому варіанті.

Ти маєш почуватись у безпеці, повідомляючи про погане ставлення до себе.

Чи знаєш ти, як це зробити?

- ▶ Якщо, перебуваючи під опікою, ти стикаєшся із образами чи зневагою, зателефонуй та розкажи про це своєму соціальному працівникові. Якщо ти опинився у ситуації, у якій відчуваєш загрозу твоєї безпеці та добробуту, ти повинен НЕГАЙНО подзвонити в соціальну службу у справах дітей, у міліцію або на «гарячу лінію» для дітей, якщо така існує. Ти маєш також право повідомити про це омбудсмена, інші незалежні організації, що створені для захисту твоїх прав. Корисно також встановити контакт із асоціаціями, які працюють безпосередньо в галузі захисту прав дітей.
- ▶ Уповноважені органи матимуть більш повну картину, якщо ти представиш письмові свідчення про образи чи зневагу. Якщо можливо, вкажи дату або запиши проміжок часу, коли це сталося.

Впевнись, що в тебе є наступні прізвища і контакти:

1. Контакти для надзвичайних ситуацій: міліція, швидка допомога, "гаряча лінія":

2. Соціальний працівник:

3. Керівник соціального працівника:

4. Омбудсмен:

5. Додаткові контакти:

17 Перевір у списку на сайті <http://crin.org/enoc/members/index.asp> чи існує у твоєї країні омбудсмен у справах дітей.

18 У статті 16 (КООНПД) йдеться про твоє право на особисте життя.

19 УВ стаття 19 (КООНПД) підреслюється твоє право на захист від грубого або принизливого ставлення, фізичного або психологічного

У статті 37 Конвенції йдеться про те, що нікому не дозволено карати тебе у грубій або небезпечній формі.

Як твоє приватне життя захищатиметься?

Чи всі будуть знати твою історію?

Ні! Твоє право на приватне життя має поважатись упродовж опіки.¹⁸ Твоя приватна пошта, електронна пошта, телефонні дзвінки і все те, що може бути використано для розкриття інформації про тебе, має залишатися конфіденційним. Ти маєш також право доступу до офіційної інформації і досьє, які стосуються твоєї справи. Ця інформація, наприклад, про причини влаштування під опіку, не може оприлюднюватися - ані в твоїй школі, релігійному закладі чи передаватися будь-кому, не пов'язаному із твоєю опікою. Це передбачено для того, щоб захистити тебе від будь-якої форми дискримінації.

Чи буде тобі безпечно під опікою?

Про твою безпеку мають дбати всі! Усі заходи щодо опіки мають забезпечувати захист і повагу твоєї гідності, а також гарантувати безпеку.¹⁹ Ніхто не має права вдарити тебе, сміятись над тобою або принижувати тебе у будь-який інший спосіб. Твій опікун не повинен погрожувати тобі або залякувати тебе, ти маєш бути захищений від сексуальних домагань і експлуатації.

Може бути багато підстав для виходу з-під опіки. У тебе з'являється можливість повернутися до своєї рідної родини або змінити умови опіки. Проте, цей розділ стосується того часу, коли ти виходиш з-під опіки за віком і починаєш жити самостійно. Соціальні служби у справах дітей будуть підтримувати тебе під час перебування під альтернативною опікою до певного віку. Цей вік встановлюється національним законодавством, що регулює опіку над дітьми, і відрізняється в різних країнах. У більшості європейських країн держава підтримує і надає допомогу молодим людям, що перебувають під опікою, до того моменту, доки вони не завершать навчання і не почнуть отримувати стабільний і прийнятний дохід. У деяких країнах молоді люди отримують підтримку і після того, як виходять з-під опіки.

Як готуватися до виходу з-під опіки?

Вихід з-під опіки означає, що ти починаєш жити самостійно, як доросла людина. Це результат процесу, який починається з першого дня твого влаштування під опіку. У дитячому і підлітковому віці ти набуваєш навички, які готують тебе до незалежного життя. І у міру того, як наближатиметься цей день - коли ти буквально виходиш з-під альтернативної опіки - ця підготовка стає все більш інтенсивною.

Важливим етапом у цьому процесі є, звісно, освіта. Проте, окрім відвідування школи існує багато інших видів діяльності, які готують тебе до дорослого життя: участь у суспільному та культурному житті, ігри або заняття музикою, спортом, набуття навичок щоденного життя, таких як слідування за здоров'ям та гігієною, приготування їжі та розпорядження кишеньковими грошима. Підготовка до виходу з-під опіки є частиною твого індивідуального плану опіки.

Що тобі необхідно знати, коли ти виходиш з-під опіки?

Вихід з-під опіки інколи пов'язаний зі стресом, і тобі треба навчитися його долати. Для цього можливо прийдеться шукати підтримки в громаді навколо тебе, зокрема в молодіжному центрі, релігійному закладі, або звернутись до інших видів діяльності чи послуг. Тобі також варто знати кому подзвонити у надзвичайних ситуаціях, як отримати інформацію про продовження освіти, пошук роботи та житла, і куди звертатись по медичну допомогу.

Чи можеш ти підтримувати стосунки із людьми, з якими познайомився перебуваючи під опікою?

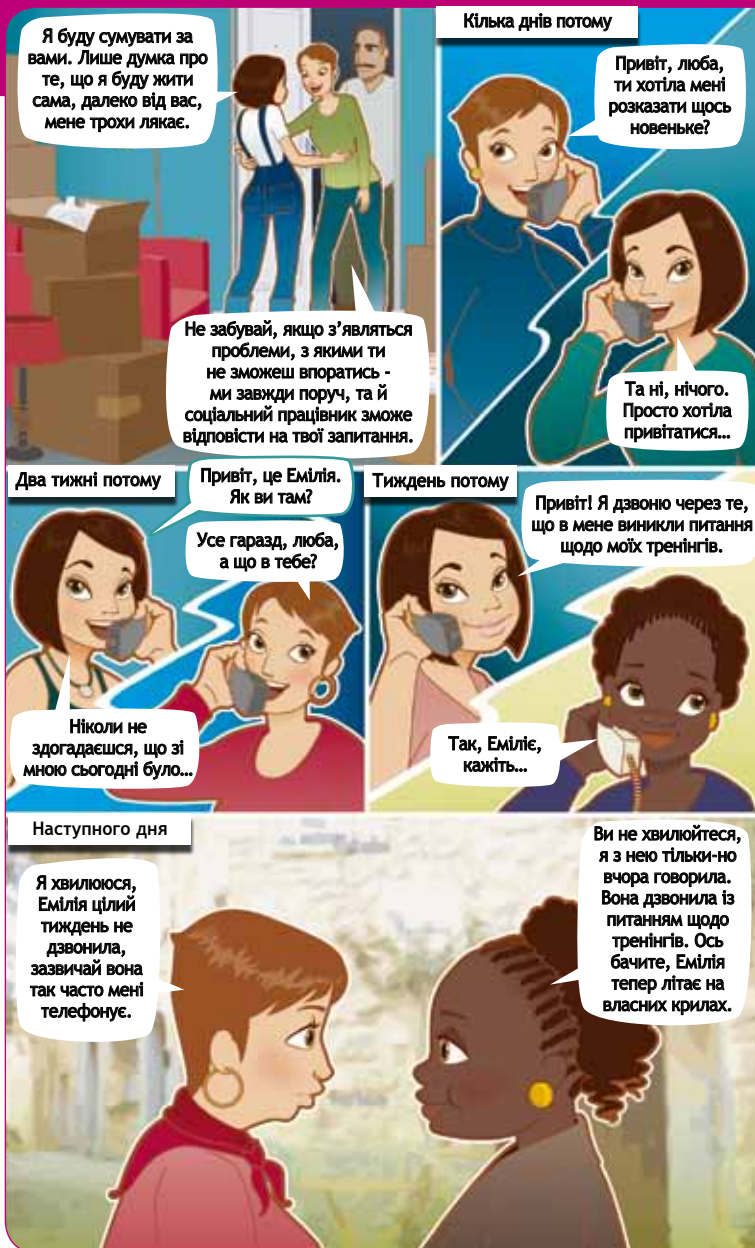
Дуже важливо підтримувати стосунки з опікунами, соціальними працівниками і всіма дітьми та молодими людьми, з якими ти потоваришував, перебуваючи під опікою. Ніщо не зобов'язує тебе це робити, але ти маєш право тримати зв'язок з людьми, важливими для тебе.

Чи можеш ти висловити свою думку при плануванні виходу з -під опіки?

Ти повинен мати можливість висловити свою думку стосовно будь-якого рішення, яке стосується твого життя. І перебування під опікою, і організація виходу з-під опіки, а також подальший період після опіки не є винятками. Підготовка до виходу з-під опіки є важливою частиною твого індивідуального плану опіки, і має враховувати твої потреби й переваги, думки і побажання.

На яку підтримку ти можеш розраховувати, виходячи з -під опіки через досягнення відповідного віку?

Навіть після досягнення віку виходу з-під опіки, ти все одно маєш право на підтримку. І місцева влада, і організація, що забезпечує опіку, повинні допомагати тобі із витратами на освіту, житло, у пошуку роботи тощо. В тебе має бути доступ до таких послуг після опіки як поради, тренінги з навичок самостійного життя, знання про можливості громади, про пільги на оплату навчання в коледжі та різні форми фінансової допомоги. В ідеалі тобі треба мати контактну особу, яка б допомагала тобі організуватись і отримати доступ до усіх наявних можливостей та послуг.

Сплануй своє життя після виходу з-під опіки!

Разом зі своїм опікуном та соціальним працівником ти можеш попрацювати над «планом після виходу з-під опіки».

Він повинен включати таке:

- цілі щодо освіти;
- цілі щодо зайнятості;
- потреби у забезпеченні гарного фізичного і розумового стану;
- потреби у транспорті;
- план стосовно житла із запасним планом у разі, якщо перший варіант буде невдалим;
- як спланувати і витратити бюджет;
- особисті документи, включаючи фото для паспорта та шкільні атестати.

Для визначення перелічених цілей, спробуй відповісти на такі запитання:

1. Які в мене є можливості, якщо я захочу продовжувати навчання або отримати спеціальну професійну підготовку?

.....

2. Які в мене є можливості знайти прийнятне за ціною помешкання?

.....

3. Які існують служби, здатні допомогти мені знайти роботу? Де я можу здобути більше навичок і краще підготуватися до роботи?

.....

4. Чи існує молодіжний центр чи інша установа у громаді, куди молоді люди можуть звернутися за необхідною інформацією?

.....

5. Де я можу отримати інформацію про охорону здоров'я (включаючи статеве виховання) і дізнатися про отримання медичних послуг?

.....

6. Якщо в мене виникнуть питання або я потребую допомоги, до кого я можу подзвонити?

.....

Поговори зі своїм соціальним працівником та опікунами і запиши назви служб та організацій, адреси, телефонні номери і людей для контактів.

Яка роль твоєї рідної родини, коли ти виходиш з-під опіки?

Твої батьки і родичі можуть надати тобі допомогу, коли ти виходиш з-під опіки. Якщо ти захочеш, ти можеш визначити тих членів родини, які надають позитивний приклад у твоєму житті і з якими ти б хотів підтримувати стосунки. Потім спеціалісти могли б попрацювати з ними над тим, як вони можуть надати тобі максимальну допомогу при переході до незалежного життя. Твоя рідна родина має бути поінформована про процес виходу з-під опіки і їй треба надати можливість брати участь у ньому, разом із тобою, твоїми опікунами і твоїм соціальним працівником.

Давайте відсвяткуємо!

Той день, коли ти виходиш з-під опіки, знаменує початок твого нового життя. Якщо ти хочеш відсвяткувати це вечіркою або організувати якійсь інший захід, тобі мають допомогти відсвяткувати цю визначну у твоєму житті подію.

Говори! Використай своє право на участь!

Ти маєш право брати участь²⁰ в усіх рішеннях, які будуть прийматися під час твого перебування під альтернативною опікою. Важливо, щоб всі залучені сторони дуже уважно вислуховували те, що ти хочеш сказати, і щоб твоя думка була врахована у прийнятих рішеннях. Зрештою, найкраще за всіх у твоєму житті розбираєшся ти сам, і ніхто не знає про твоє життя більше, ніж ти сам. Цей розділ пропонує тобі подумати про всі можливості скористатись своїм правом на участь.

Чи радяться із тобою, коли приймаються рішення про твоє життя під опікою?

Група планування опіки має поцікавитись твоєю думкою і зробити все необхідне для того, щоб зрозуміти твої побоювання і те, до чого прагнеш ти. Інколи рішення дорослих будуть суперечити твоїй думці. У цьому випадку дорослі мають пояснити тобі причини, через які було прийняте саме таке рішення. Група планування твоєї опіки має бути підготовлена для того, щоб заохочувати і цінувати твою участь.

Чи поінформований ти належним чином про ті важливі етапи, через які ти проходиш перебуваючи під альтернативною опікою ?

Ти маєш бути належним чином поінформований про таке:

- ▶ про те місце, де ти перебуватимеш під опікою;
- ▶ про те, як ти там житимеш;
- ▶ про можливості повернення до рідної родини;
- ▶ про те, як вийти з-під опіки.

Ти маєш бути поінформований про все це заздалегідь, уся інформація має бути чіткою і зрозумілою для тебе.

Словничок сторінка 35

²⁰ У статті 12 (КООНПД) встановлено твоє право висловлювати свої погляди щодо рішень дорослих, що торкаються тебе, причому твоїм поглядам приділяється належна увага.

Чи береш ти участь в розробці свого індивідуального плану опіки?

Коли ти досягаєш певного віку і зрілості, ти повинен бути безпосередньо залученим до розробки свого індивідуального плану опіки. Цей план повинен регулярно переглядатися і з тобою мають радитись з цього приводу.

Чи надані тобі реальні можливості брати участь у визначенні рішень?

Організація, що забезпечує твою опіку, має надати тобі реальні можливості для участі в процесі визначення рішень. Вони можуть бути в формі обговорення з твоїм опікуном, соціальним працівником, соціальними службами у справах дітей або на ширших зустрічах за участі інших дітей та молодих людей. Дуже важливо, щоб надані тобі можливості висловити свою думку відповідали твоєму віку, ступеню зрілості та спроможності. Якщо в тебе є особливі потреби, то вони мають бути враховані при організації твоєї участі у визначенні рішення.

Що повинен знати і робити опікун для заохочення твоєї участі?

Саме опікуни повинні інформувати тебе про твоє право бути почутим. Вони повинні бути вмотивованими і підготовленими слухати тебе, розуміти твої погляди і побоювання, і, відповідно, враховувати це в рішеннях. Вони повинні допомагати тобі брати настільки активну участь, наскільки це дозволяє твій вік.

Що відбувається, якщо твої права не дотримуються?

Якщо твої права не дотримуються, тобі має бути надана можливість подати скаргу до неупередженого та незалежного органу. Це може бути омбудсмен у справах дітей,²¹ представник соціальної служби у справах дітей або незалежна установа на національному, регіональному або місцевому рівні. Перш, ніж подавати скаргу, тебе мають повністю поінформувати про твої права і про різні процедури подання скарг, доступні тобі. Це має бути зроблено у зрозумілий для тебе спосіб. Сама ж процедура має бути якомога простішою.

21 Дивись примітку 17.

Я ж тобі казав, що не хочу, аби ти бачилась зі своєю тіткою. У тебе тепер інше життя!

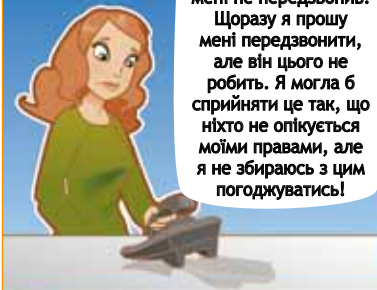
Але це моя тітка, і вона любить мене. Для мене важливо з нею бачитись, адже вона так багато для мене значить! І соціальний працівник вже сказав, що зустрічі із нею для мене безпечні.

Ні, це не обговорюється! Сиди вдома!

Це страшенно несправедливо. Ну добре, я зателефоную моєму соціальному працівникові, він тобі скаже, що я маю рацію.

За кілька днів

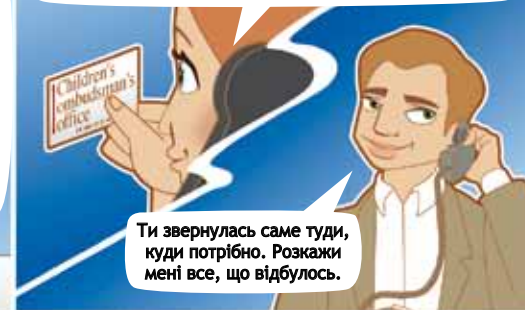
Я залишила вже кілька повідомлень і ніхто мені не передзвонив. Щоразу я прошу мені передзвонити, але він цього не робить. Я могла б сприйняти це так, що ніхто не опікується моїми правами, але я не збираюсь з цим погоджуватись!

Мене немає в офісі, залиште повідомлення після сигналу...

Привіт, це Кароліна, я телефоную тому, що в мене виникли певні неприємності з моєю прийомною родиною. Вони не поважають мої права! Можете передзвонити мені якомога скоріше? Дякую!

Привіт, я вам телефоную, тому що в мене проблеми не тільки із прийомною родиною, але й з моїм соціальним працівником. Я у відчаї, а мені ніхто не хоче допомогти.

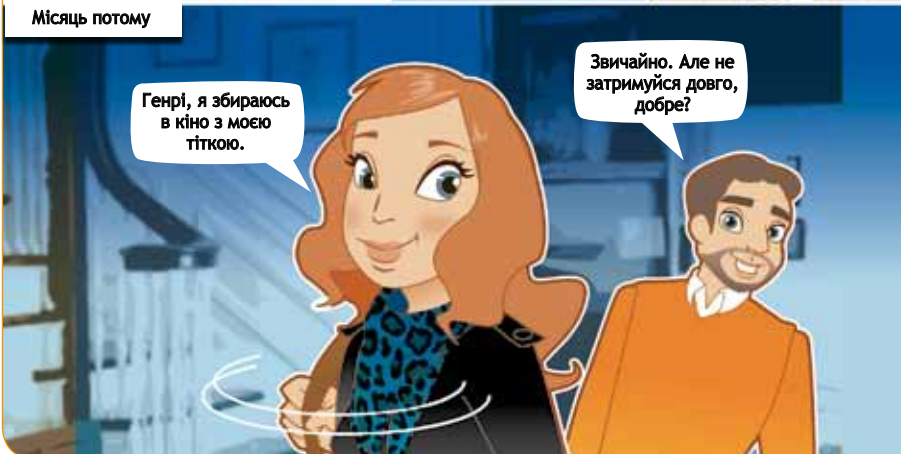

Ти звернулась саме туди, куди потрібно. Розкажи мені все, що відбулось.

Місяць потому

Генрі, я збираюсь в кіно з моєю тіткою.

Звичайно. Але не затримуйся довго, добре?

СЛОВНИЧОК

Що ж це насправді означає?

► Альтернативна опіка

Це опіка, яка надається дітям та молодим людям, позбавленим батьківського піклування. Альтернативна опіка є формою, яка узгоджується або застосовується на підставі рішення адміністративного чи судового органу. Термін "альтернативна опіка" означає, що навіть без батьківського піклування дитина проживатиме в «родині» у вигляді прийомної родини, дитячого закладу або іншому форматі, що надає дитині безпеку, стабільність та підтримку.

► Вихід з-під опіки

Це процес допомоги молодим людям у їх ефективному переході від опіки до самостійного проживання. Він передбачає отримання освіти, професійну підготовку, отримання життєвих навичок під час перебування під опікою і «послуги по завершенню опіки» для надання допомоги молодим людям після того, як вони стають самостійними. Така допомога може включати поради, тренінги з навичок самостійного життя після виходу з-під опіки, консультації про ресурси суспільства, пільги для отримання освіти і різні форми фінансової допомоги.

► Група планування опіки

Це група дорослих, які залучені до визначення рішень про офіційне встановлення опіки над дитиною або молодого людину, і включає

соціального працівника, членів рідної родини, опікунів з альтернативної опіки та інших спеціалістів. Така група повинна працювати разом із дитиною та молодого людину, які перебувають під опікою, стосовно всіх рішень щодо опіки.

► Дитина

Будь-яка людина у віці до 18 років. Діти у віці від 12 років і більше можуть надавати перевагу назвам «підлітки» або «молоді люди». В Організації Об'єднаних Націй категорія «молоді люди» визначається за віком від 15 до 24 років.

► Діти, позбавлені батьківського піклування

Це діти, які з будь-яких причин не живуть разом зі своїми батьками.

► Індивідуальний план опіки

Він створюється у співпраці дитиною, яка перебуває під опікою, та групою опіки разом. Він враховує особливі потреби дитини, її/його здатності і прагнення. В плані визначаються відповідальні за емоційний, розумовий, фізичний і соціальний розвиток дитини. Під час перегляду умов опіки план періодично оцінюється.

► Конвенція

Конвенція є юридично значущою угодою між країнами. Інколи конвенції називають пактами або міжнародними угодами.

► Конвенція ООН про права дитини

Це узгоджені на міжнародному рівні стандарти та зобов'язання щодо захисту і сприяння дотриманню прав всіх людей у віці до 18 років. Ці права покликані забезпечити, щоб дитина зростала в найкращих умовах розвивалась і навчалась в безпечних умовах, мала доступ до якісної медичної допомоги, повноцінної участі в сімейному, культурному та суспільному житті.

► Молоді люди, що виходять з-під опіки

Це стосується тих молодих людей, які виходять з-під опіки тому, що вони досягли такого віку, коли вже не повинні отримувати особливий захист і допомогу в рамках системи опіки.

► Найкращі інтереси дитини

Дорослі повинні робити те, що відповідає інтересам дитини якнайкраще. Вони повинні приймати такі рішення, які будуть мати найбільший позитивний вплив на розвиток дитини або молодої людини.

► Омбудсмен

Омбудсмен є органом або особою, призначеною урядом для забезпечення та контролю дотримання прав людини державними та громадськими організаціями, а також окремими особами. Омбудсмен повинен добре знати права дітей. Коли діти або молоді люди скаржаться на порушення своїх прав, це справа омбудсмена розпочати розслідування

і запропонувати рішення. У деяких країнах існують спеціальні уповноважені у справах дітей та молоді. Омбудсмени у справах дітей в Європі створили Європейську мережу омбудсменів у справах дітей:

<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

► Опіка в закладах

Це - форма альтернативної опіки поза родинним оточенням, коли опіка здійснюється у невеличких або більших групах спеціалістами, які отримують за це відповідну платню і працюють позмінно. Коли форматом опіки передбачено розміщення великої кількості дітей, що може сягати 300 осіб, це називається інституціональною опікою. Умови і якість опіки в рамках такої моделі ускладнюють дітям користування своїми правами. Багато країн в Європі замінюють свої заклади сімейними формами опіки, що називають процесом «деінституціоналізації».

► Опікуни

Це дорослі, які виконують опіку над дітьми та молодими людьми. Опікуном може бути один з рідних батьків або, у випадку альтернативної опіки, спеціально підготовлена доросла людина, яка працює під контролем та за підтримки інших спеціалістів з питань опіки. Протягом періоду альтернативної опіки опікун дитини має змінюватись якнайрідше.

► **Організація, що забезпечує опіку**

Це - організація, що забезпечує альтернативну опіку і здійснює нагляд за якістю та функціонуванням форми опіки. Це може бути державна, конфесіональна або неурядова організація, що забезпечує альтернативну опіку в родині або дитячому закладі.

► **Перегляд умов опіки**

Це - періодичний огляд індивідуальних планів опіки. Дитина або молода людина, її опікун та інші спеціалісти зустрічаються для обговорення можливостей і варіантів, наприклад, можливості повернення до рідної родини, необхідності у зміні дійсної форми опіки, вибору школи тощо.

► **Права людини**

Це - права, що мають усі люди, включаючи дітей, вже на підставі того, що вони є людьми, незалежно від їх дієздатності, громадянства, етнічного походження, статі, мови, національності або сексуальної орієнтації.

► **Рада Європи**

Це - міжнародна організація, заснована 1949 року, до якої наразі входять 47 держав. Роль організації полягає в тому, щоб сприяти правам людини, демократії та верховенству права. Рада Європи розробила спільні демократичні принципи, що базуються на Європейській Конвенції про захист прав

людини та інших конвенціях і рекомендаціях про захист людей, що включає, відповідно і 150 мільйонів дітей.

► **Рідна родина**

Це - родина дитини, до якої відносять рідних батьків, братів та сестер, бабусь й дідусів та інших родичів.

► **Сімейні форми опіки**

Альтернативна опіка передбачає влаштування дитини в родинне оточення. У Європі найбільш поширеними сімейними формами опіки є:

► **опіка родичів** - форма опіки, за якої дитина проживає у родині родичів або з друзями родини, з якими раніше були встановлені тісні стосунки.

► **піклування** - форма опіки, за якої рішенням компетентного органу дитину влаштовують до іншої, не рідної родини. Прийомні родини, обрані на підставі їх кваліфікації, знаходяться під наглядом для впевненості у тому, що вони виконують опіку найкращим чином.

► **"СОС Дитяче Містечко"**

одна з моделей сімейних форм опіки, завдяки якій дитина, позбавлена батьківського піклування, зростає у турботливому сімейному оточенні. СОС-мати/батьки керує родиною та безпосередньо відповідає за опіку над дитиною та її розвиток.

► Соціальні служби у справах дітей

Це - місцеві державні організації, відповідальні за дітей, які перебувають під альтернативною опікою. Вони забезпечують, щоб кожна дитина з потребою у альтернативній опіці, мала належні умови опіки, які гарантують їй комфортні та безпечні умови життя. Час від часу такі служби перевіряють, чи дотримуються ці умови. Соціальні служби у справах дитини прагнуть забезпечити якнайкращі інтереси дітей і молодих людей під опікою. Вони приймають рішення про те, коли діти можуть повернутися в свою рідну родину.

► Стандарти якості опіки

Стандарти, які гарантують належний рівень опіки. Стандарти якості мають передбачатися в усіх формах опіки і дотримуватися на всіх етапах здійснення опіки: під час влаштування під опіку, у процесі планування, по завершенню опіки, при захисті інтересів дитини тощо. Стандарти "Якість для благополуччя дітей" (Quality4Children) є прикладом стандартів якості опіки.

Дізнайся більше та бери участь!

Програму Ради Європи **"Будуючи Європу для дітей та разом із ними"** було започатковано для сприяння правам дитини і для захисту всіх дітей від усіх форм насильства. Відповідальна за програму група займається такими питаннями як насильство вдома і в школі, освіта в галузі прав людини, діти та інтернет, діти та судова система. Програма звертає увагу на особливі права і потреби дітей, позбавлених батьківського піклування, зокрема стосовно доступності освіти, соціальних, медичних, юридичних послуг, а також права на участь у визначенні рішень. Щоб отримати додаткову інформацію про конвенції, зустрічі та публікації відвідайте сайт, адреса якого вказана нижче. На сайті ви також зможете пограти в он-лайн гру «Дикі веб-хаші».

► www.coe.int/children

"СОС Дитячі Містечка" (SOS Children's Villages) - неурядова, нерелігійна організація, яка ставить за мету своєї діяльності захищати інтереси дітей і безпосередньо надає послуги в галузі опіки, освіти, охорони здоров'я для дітей, позбавлених батьківського піклування і таких, що мають ризик втрати батьківського піклування. Організація також посилює спроможність опікунів дітей, їх сімей та громади для забезпечення належного догляду.

"СОС Дитячі Містечка" також захищає права дітей, позбавлених батьківського піклування. Організація була заснована 1949 року і нині охоплює своєю діяльністю 130 країн, керуючись принципами Конвенції Об'єднаних націй про права дитини.

► www.sos-childrensvillages.org

Стандарти "Якість для благополуччя дітей" (Quality4Children Standards (Q4C)) - це збірка 18 стандартів якості альтернативної опіки над дітьми в Європі. Процес розробки Стандартів «Якість для благополуччя дітей» базувався на методі досліджень життєвих історій дітей, і в цьому процесі взяли участь майже 500 осіб із 32 країн, у тому числі діти, молоді люди, родичі, опікуни, соціальні працівники та інші зацікавлені сторони. Стандарти "Якість для благополуччя дітей" були оприлюднені в червні 2007 року в Європейському Парламенті трьома організаціями - ініціаторами, а саме: організацією "СОС Дитячі Містечка", Міжнародною організацією патронатного виховання (IFCO) та Міжнародною федерацією освітянських товариств (FICE). Від цього моменту ці три організації сприяють впровадженню цих стандартів в національні державні політики та практики опікунства. Діти та молоді люди, а також їх опікуни заохочуються у тому, щоб знати і використовувати Стандарти «Якість для благополуччя дітей» у процесі здійснення опіки.

► www.quality4children.info

"Влада для молоді" (Power4Youth) - об'єднання молодих людей, які перебувають (або раніше перебували) під альтернативною опікою. Ці молоді люди зацікавлені в обміні думками та досвідом з іншими, налагодженні дружніх стосунків, участі у впровадженні Стандартів «Якість для благополуччя дітей», отриманні підтримки від однолітків. Членом об'єднання може стати кожна дитина або молода людина у віці до 28 років, яка має досвід життя під опікою. Окрім постійного віртуального інформаційного обміну, об'єднання «Влада для молоді» фізично влаштовує зустрічі своїх членів для обговорення тем, якими цікавляться діти та молоді люди із досвідом життя під опікою. Об'єднання також надає пропозиції щодо покращення якості опіки та сприяє врахуванню цих пропозицій на національному та міжнародному рівнях.

► www.power4youth.eu

► **Конвенція ООН про права дитини**

► Увесь текст Конвенції:

www2.ohchr.org/english/law/crc.htm

► Версія, адаптована для дітей:

www.unicef.org/voy/media/rights_leaflet.pdf

► Знайти текст Конвенції вашою рідною мовою можна за цією адресою: www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_2781.html

► **Рекомендація Ради Європи Rec(2005)5 щодо прав дітей, які перебувають у закладах опіки**

www.coe.int/familypolicy

(оберіть вкладку "діти у закладах опіки"; наявні версії англійською, російською, грецькою, польською естонською та сербською мовами)

► **Відділ Ради Європи з справ дитини та сімейної політики**

www.coe.int/familypolicy

► **Робота Ради Європи з питань дітей, які перебувають у закладах опіки**

www.coe.int/familypolicy

(оберіть "діти у закладах опіки")

► **Програма Ради Європи "Будуючи Європу для дітей та разом із ними"**

www.coe.int/children

► **Стандарти "Якість для благополуччя дітей" (Q4C)**

www.quality4children.info

► **Документи 26-ма мовами**

www.quality4children.info/content/cms,id,89,nodeid,31,_country,at,_language,en.html

► **"Влада для молоді"**

www.power4youth.eu

► **Інструкції ООН**

www.crin.org/docs/DRAFT_UN_Guidelines.pdf

► **Європейська мережа омбудсменів у справах дітей**

<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

► **Міжнародна організація "СОС Дитячі Містечка"**

www.sos-childrensvillages.org

► **Міжнародна організація патронатного виховання (IFCO)**

www.ifco.info/

► **Міжнародна федерація освітніх спілок (FICE)**

www.fice-inter.org/

► **Програма Європейського Союзу "Молодь у дії"**

www.salto-youth.net/about/

► **Діти про Європу: європейська мережа національних спостерігачів у справах дітей**

www.childoneurope.org

► **Інформаційна мережа захисту прав дитини (CRIN)**

www.crin.org

► **Мережа "Кращий догляд за дітьми"**

<http://crin.org/bcn/>

► **ЮНІСЕФ: Дитячий фонд ООН**

www.unicef.org

► **Голос молоді**

www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_155.html
www.unicef.org/protection/files/Parental_Care.pdf

Місце для нотаток

Діти та молоді люди, які перебувають під опікою

Дізнайся про свої права!

Чи зможу я зустрічатися із членами своєї рідної родини перебуваючи під опікою? А якщо я не хочу їх бачити? Що робити, якщо я стикаюсь з образами і зневагою, перебуваючи під опікою? До кого мені треба звертатися, якщо в мене виникли проблеми із моїм соціальним працівником? Чи маю я право висловлювати свої погляди у процесі організації опіки?

Інформаційна брошура "Діти та молоді люди, які перебувають під опікою. Дізнайся про свої права!" присвячена дітям та молодим людям, які перебувають під альтернативною опікою. У ній ви знайдете відповіді на запитання, наведені вище, та багато інших корисних порад. Завдяки коміксам, життєвим історіям та корисним породам діти та молоді люди можуть дізнатися про свої права, передбачені Конвенцією ООН про права дитини, рекомендацією Ради Європи про права дітей, які знаходяться у закладах опіки, а також Стандартами «Якість для благополуччя дітей» в Європі. Вони також можуть дізнатися як реалізувати ці права і відігравати активну роль у процесі організації своєї опіки, в тому числі з метою її покращення.

Брошуру "Діти та молоді люди, які перебувають під опікою. Дізнайся про свої права!" можна закачати за адресою www.coe.int/children, із веб-сайту Програми Ради Європи, присвяченій правам дітей, "Будуючи Європу для дітей та разом із ними".

www.coe.int/children

До складу Ради Європи входять 47 країн і ця організація охоплює майже весь європейський регіон. Рада Європи була створена 1949 року і прагне розвивати демократичні і правові засади, що передбачають дотримання принципів Європейської конвенції про захист прав людини та інших базових документів про захист людей, і, зокрема, дітей.